

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2615/2543

บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์เจ้าพระยา จำกัด โจทก์ นาย เอี่ยม วิมุติสุนทร จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 193/30, ป.พ.พ. มาตรา 816, ป.วิ.พ. มาตรา 173

ย่อ / หลักกฎหมาย

คดีโจทก์ฟ้องขอให้จำเลยล้มละลาย มีประเด็นว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัวไม่อาจชำระหนี้โจทก์ได้ทั้งหมดหรือไม่ ส่วนคดีนี้โจทก์อ้างว่าจำเลยทำสัญญาแต่งตั้งหรือมอบอำนาจให้โจทก์เป็นตัวแทนซื้อขายหลักทรัพย์ โจทก์ออกเงินทดรองชำระค่าหลักทรัพย์ที่จำเลยสั่งซื้อ แต่จำเลยไม่ชำระเงินคืน โจทก์ มีประเด็นว่า จำเลยต้องชำระหนี้แก่โจทก์หรือไม่ แม้พยานหลักฐานของโจทก์ทั้งสองคดีเป็นชุดเดียวกัน แต่ก็เป็นคนละประเด็น และการวินิจฉัยของศาลทั้งสองคดีไม่ได้อาศัยเหตุอย่างเดียวกัน คดีนี้จึงไม่เป็นฟ้องซ้อน และเป็นกรณีที่ตัวแทนเรียกเอาเงินที่ได้ออกทดรองไปใช้ได้จากการในกิจการอันตัวการมอบหมายแก่ตน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 816 วรรคหนึ่ง ซึ่งไม่มีกฎหมายบัญญัติเรื่องอายุความไว้โดยเฉพาะ จึงมีกำหนดอายุความ 10 ปีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2533 จำเลยทำสัญญาแต่งตั้งหรือมอบอำนาจให้โจทก์เป็นตัวแทนซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและให้มีอำนาจกระทำการใด ๆ แทนจำเลยได้ทุกอย่าง เมื่อโจทก์จัดการซื้อหลักทรัพย์ให้แก่จำเลยตามชื่อ จำนวนและราคาตามคำสั่งของจำเลยได้ครบจำนวนหรือแต่บางส่วนแล้ว จำเลยสัญญาว่าจะชำระค่าหลักทรัพย์ที่สั่งซื้อพร้อมค่าธรรมเนียมหรือค่านายหน้าให้แก่โจทก์ภายในกำหนด 3 วัน นับจากวันสั่งซื้อ หลังจากจำเลยแต่งตั้งหรือมอบอำนาจให้โจทก์เป็นตัวแทน จำเลยสั่งให้โจทก์ซื้อและขายหลักทรัพย์ประเภทหุ้นในตลาดหลักทรัพย์หลายครั้ง จนกระทั่งเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2535 จำเลยสั่งให้โจทก์ซื้อหุ้นของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ไอทีเอฟ จำกัด 14 รายการ รวม 504,000 หุ้น เป็นเงิน 30,561,145.50 บาท จำเลยต้องชำระค่าธรรมเนียมหรือค่านายหน้าให้แก่โจทก์ อัตราร้อยละ 0.5 เป็นเงิน 152,045.50 บาท และต้องชำระเงินค่าหุ้นที่สั่งซื้อทั้งหมดพร้อมค่าธรรมเนียมภายในกำหนด 3 วัน นับจากวันสั่งซื้อหรือภายในวันที่ 13 พฤศจิกายน 2535 เป็นเงินทั้งสิ้น 30,561,145.50 บาท จำเลยได้ออกเช็คธนาคารเอเชีย จำกัด สาขาอัมรินทร์พลาซ่า ลงวันที่ 13 พฤศจิกายน 2535 สั่งจ่ายเงิน 30,561,145.50 บาท ชำระค่าหุ้นและค่านายหน้าให้แก่โจทก์ เมื่อเช็คถึงกำหนดชำระ โจทก์เรียกเก็บเงินตามเช็ค แต่ธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงิน จำเลยจึงเป็นผู้ผิดสัญญาโจทก์ได้ออกเงินทดรองชำระค่าหุ้นที่จำเลยสั่งซื้อ จำเลยต้องรับผิดชอบชำระเงินทดรองที่โจทก์ชำระค่าหุ้นกับค่านายหน้าพร้อมดอกเบี้ยตามสัญญาคืนให้แก่โจทก์จนครบถ้วน แต่จำเลยไม่ยอมชำระ ต่อมาวันที่ 13 พฤศจิกายน 2535 จำเลยสั่งให้โจทก์ขายหุ้นของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ไอทีเอฟ จำกัด 120,000 หุ้น ราคาหุ้นละ 53.50 บาท จำเลยจะได้รับเงินค่าขายหุ้นสุทธิวันที่ 18 พฤศจิกายน 2535 เป็นเงิน 6,387,900 บาท แต่จำเลยยังไม่ได้รับเงินจากโจทก์ หลังจากที่ได้รับเงินค่าขายหุ้นดังกล่าว จำเลยยังคงเป็นหนี้ค้างชำระค่าหุ้นและค่านายหน้าโจทก์แต่จำเลยไม่ชำระ โจทก์จึงใช้สิทธิตามข้อตกลงในสัญญานำหุ้นของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ไอทีเอฟ จำกัด ของ

จำเลยส่วนที่ยังเหลืออยู่ 384,000 หุ้น ออกขายในตลาดหลักทรัพย์อีก 3 ครั้งรวมค่าขายหุ้นที่จำเลย
สั่งให้ขายและที่โจทก์นำออกขายทั้งสี่ครั้งเป็นเงินทั้งสิ้น 22,676,323.62 บาท นอกจากนี้จำเลยมี
สิทธิได้รับเงินค่าขายหุ้นของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์นวมกิจ จำกัด อีก 2,896,769.10 บาท ซึ่งยัง
ไม่ได้รับไปจากโจทก์ โจทก์จึงนำเงินที่ได้รับจากการขายหุ้นของจำเลยทั้งหมดหักชำระหนี้ค่าซื้อหุ้น
และค่าธรรมเนียมที่จำเลยเป็นหนี้โจทก์ จำเลยยังคงค้างชำระโจทก์อีก 4,988,053 บาท โจทก์
ติดตามทวงถามจากจำเลย แต่จำเลยเพิกเฉย ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย จำเลยต้องรับผิดชอบ
ค่าซื้อหุ้นและค่านายหน้าส่วนที่เหลือแก่โจทก์อีก 4,988,053 บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ยอัตราร้อยละ
21 ต่อปี นับแต่วันที่ผิดนัดชำระคือวันที่ 13 พฤศจิกายน 2535 ถึงวันฟ้องเป็นดอกเบี้ย
2,097,852.10 บาท รวมต้นเงินและดอกเบี้ยเป็นเงิน 7,085,905.10 บาท ขอให้บังคับจำเลย
ชำระเงิน 7,085,905 บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 21 ต่อปี ของต้นเงิน 4,988,053 บาท นับถัดจาก
วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ จำเลยให้การว่า ฟ้องโจทก์ในคดีนี้เป็นฟ้องซ้อนกับคดี
หมายเลขดำที่ ล. 164/2536 ซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ โดยโจทก์และ
จำเลยเป็นคู่ความรายเดียวกันมูลหนี้ที่พิพาทเป็นเรื่องเดียวกัน พยานหลักฐานชุดเดียวกัน เมื่อ
โจทก์นำมูลหนี้เดิมมาฟ้องเป็นคดีนี้ จึงต้องห้ามตามกฎหมาย สัญญาแต่งตั้งหรือมอบอำนาจให้
โจทก์เป็นตัวแทนซื้อขายหลักทรัพย์จำกัดความรับผิดชอบในวงเงินที่สั่งซื้อไม่เกิน 500,000 บาท
ตามข้อตกลงระหว่างโจทก์กับจำเลย หากจำเลยสั่งซื้อหุ้นจำเลยต้องออกเช็คเป็นเงินสดให้แก่โจทก์
โดยโจทก์จะเรียกเก็บเงินตามเช็คภายในกำหนด 3 วัน เมื่อเรียกเก็บเงินได้ภายในกำหนดจึงจะถือว่า
มีการซื้อหุ้นกัน ระหว่างที่มีการสั่งซื้อหุ้นจำเลยสั่งซื้อไม่เกินวงเงิน 500,000 บาท เมื่อวันที่ 10
พฤศจิกายน 2535 จำเลยไปที่สำนักงานโจทก์เพื่อติดตามตลาดหุ้น เจ้าหน้าที่โจทก์ชักชวนให้
จำเลยซื้อหุ้นของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ไอทีเอฟ จำกัด จำเลยไม่สนใจและไม่ต้องการซื้อ
เจ้าหน้าที่โจทก์ขอร้องขอรืมนำบัญชีของจำเลยโดยโจทก์จะซื้อขายหุ้นเอง แต่ซื้อขายในนามของจำเลยและ
ให้จำเลยออกเช็คสั่งจ่ายเงินสดแทนโดยจำเลยจะได้ส่วนแบ่งกำไรร้อยละ 20 จำเลยตกลงจึงได้ออก
เช็คสั่งจ่ายเงิน 30,561,145.50 บาท ให้แก่เจ้าหน้าที่โจทก์ต่อมามีการจับผู้ปั่นราคาหุ้น ทำให้ราคา
หุ้นตกลงมาก โจทก์จึงขายหุ้นของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ไอทีเอฟ จำกัด และให้จำเลยลงชื่อเป็น
ผู้ขายหุ้น ทั้งที่หุ้นดังกล่าวไม่ใช่เป็นของจำเลย วันที่ 13 พฤศจิกายน 2535 โจทก์ขายหุ้นของ
บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ไอทีเอฟ จำกัด บางส่วนก่อนเช็คที่จำเลยออกให้แก่โจทก์ถึงกำหนด
หลังจากธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คโจทก์ขายหุ้นดังกล่าวอีก การขายหุ้นทั้งก่อนและหลัง
เช็คของจำเลยถูกปฏิเสธการจ่ายเงินไม่ได้รับความยินยอมจากจำเลย แสดงว่าโจทก์รู้อยู่แล้วว่า เช็ค
ที่จำเลยออกให้แก่โจทก์ไม่มีมูลหนี้ โจทก์ไม่มีสิทธินำเงินของจำเลยที่ได้จากการขายหุ้นของ
บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์นวมกิจ จำกัด 2,890,000 บาท ไปหักชำระหนี้กับมูลหนี้ที่โจทก์ฟ้อง เพราะ
ไม่เกี่ยวกับความรับผิดชอบตามสัญญาแต่งตั้งหรือมอบอำนาจให้โจทก์เป็นตัวแทนซื้อขายหลักทรัพย์ ที่
โจทก์อ้างว่าได้ออกเงินตรองชำระค่าหุ้นแทนจำเลยตามจำนวนในเช็คนั้น ก็ไม่ปรากฏหลักฐานว่า
โจทก์ได้ชำระเงินให้แก่บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ตะวันออกฟายแนนซ์ (1991) จำกัด และ
บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ร่วมเสริมกิจ จำกัด กับไม่มีเอกสารยืนยันว่าโจทก์ได้ซื้อหุ้นจำนวนดังกล่าว
ในนามของจำเลยตามสัญญาแต่งตั้งหรือมอบอำนาจให้โจทก์เป็นตัวแทนซื้อขายหลักทรัพย์ โจทก์
ออกเงินตรองชำระค่าหุ้นได้เพียง 500,000 บาท หากเกินจำนวนดังกล่าวจำเลยต้องนำหลักทรัพย์
มาค้ำประกันหรือทำสัญญากู้ยืมเงินจากโจทก์ แต่โจทก์ไม่เคยให้จำเลยทำสัญญากู้ยืมเงิน หรือนำ
หลักทรัพย์มาค้ำประกัน โจทก์เป็นสถาบันการเงิน ย่อมมีความรอบคอบในธุรกิจการเงิน คงไม่

ปล่อยให้จำเลยออกเช็คลงวันที่ล่วงหน้าให้แก่โจทก์แต่อย่างเดียวโดยไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันนอกเสียจากจำเลยตกลงให้โจทก์ขอยืมบัญชีของจำเลยเพื่อโจทก์จะซื้อขายหุ้นเอง ระหว่างโจทก์กับจำเลยจึงไม่มีมูลหนี้ตามเช็คดังกล่าวต่อกัน และไม่ใช้มูลหนี้ตามสัญญาแต่งตั้งหรือมอบอำนาจให้โจทก์เป็นตัวแทนซื้อขายหลักทรัพย์ โจทก์ฟ้องเรียกเงินที่โจทก์ได้ออกทดรองชำระค่าหุ้นจึงต้องใช้สิทธิเรียกร้องภายในกำหนด 2 ปี นับแต่วันที่ 13 พฤศจิกายน 2535 ซึ่งเป็นวันที่โจทก์ออกเงินทดรองชำระค่าหุ้นเมื่อคิดถึงวันฟ้องพ้นกำหนด 2 ปี สิทธิเรียกร้องของโจทก์ขาดอายุความ ขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษา ให้จำเลยชำระเงิน 4,988,053 บาทพร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 21 ต่อปี นับตั้งแต่วันที่ 13 พฤศจิกายน 2535 จนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "พิเคราะห์แล้ว มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลย ข้อแรกว่าฟ้องโจทก์คดีนี้เป็นฟ้องซ้อนกับคดีหมายเลขดำที่ ล.164/2536 ของศาลแพ่งกรุงเทพใต้หรือไม่ เห็นว่า ในคดีหมายเลขดำที่ ล.164/2536 ของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ที่จำเลยฎีกาว่า โจทก์ได้ฟ้องจำเลยนั้น เป็นเรื่องโจทก์ฟ้องขอให้จำเลยล้มละลาย มีประเด็นข้อใหญ่อยู่ที่ว่า จำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัว และไม่อาจชำระหนี้โจทก์ได้ทั้งหมดหรือไม่ ส่วนในคดีแพ่งที่โจทก์ฟ้องนี้ เป็นเรื่องโจทก์อ้างว่าจำเลยทำสัญญาแต่งตั้งหรือมอบอำนาจให้โจทก์เป็นตัวแทนซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โจทก์ได้ออกเงินทดรองชำระค่าหลักทรัพย์ที่จำเลยสั่งซื้อ แต่จำเลยผิดนัดไม่ชำระเงินคืนโจทก์ มูลหนี้จึงเกิดจากจำเลยผิดสัญญา และมีประเด็นข้อพิพาทว่าจำเลยจะต้องชำระหนี้แก่โจทก์หรือไม่ แม้พยานหลักฐานของโจทก์ในคดีนี้จะพยานหลักฐานชุดเดียวกันกับคดีที่โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยล้มละลายดังที่จำเลยฎีกาก็ตามแต่ก็เป็นคนละเรื่องคนละประเด็นกัน และการวินิจฉัยของศาลในเรื่องทั้งสองดังกล่าวก็ไม่ได้อาศัยเหตุอย่างเดียวกัน ฟ้องโจทก์คดีนี้จึงไม่เป็นฟ้องซ้อนกับคดีหมายเลขดำที่ ล. 164/2536 ของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยในข้อต่อไปว่า ฟ้องโจทก์ขาดอายุความหรือไม่ จำเลยฎีกาว่า สิทธิเรียกร้องของโจทก์มีกำหนดอายุความ 2 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/34(7) โจทก์มิได้ฟ้องภายในกำหนดอายุความดังกล่าว ฟ้องโจทก์จึงขาดอายุความนั้น เห็นว่า คดีนี้เป็นเรื่องจำเลยแต่งตั้งหรือมอบอำนาจให้โจทก์เป็นตัวแทนซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และโจทก์ฟ้องเรียกเอาเงินค่าหุ้นและค่านายหน้าทีโจทก์ได้ออกทดรองแทนจำเลยไป จึงเป็นกรณีที่ตัวแทนเรียกเอาเงินที่ได้ออกทดรองไปใช้ได้ใช้จากตัวการในกิจการอันตัวการมอบหมายแก่ตนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 816 วรรคหนึ่ง ซึ่งไม่มีกฎหมายบัญญัติเรื่องอายุความไว้โดยเฉพาะ จึงมีกำหนดอายุความ 10 ปีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30 หากให้มีกำหนดอายุความ 2 ปีตามที่จำเลยฎีกาไม่ ฟ้องโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ" พิพากษายืน

องค์คณะ

พิชัย เตโชพิทยาบูล · วินัย ตูลยภักดิ์ · วิชัย วิสิทธิ์วงศ์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/2615/2543>